

Dr Helena Góralska
Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów
Bielsko-Biała

Ekspertyza nr 293
IP-103 G2

Opinia dotycząca projektu budżetu państwa na rok 2004 w cz. 19 (budżet, finanse publiczne, instytucje finansowe)

I. Dochody

1. Dochody i wydatki cz. 19 składają się z dwóch części: dochodów (wydatków) o charakterze ogólnobudżetowym oraz dochodów (wydatków) o charakterze resortowym. Tak więc w dochodach ogólnobudżetowych umieszczone są dochody stanowiące dochód budżetu państwa i one też stanowią główną część dochodów cz. 19. Natomiast główna część wydatków cz. 19 to wydatki resortowe, przeznaczone na utrzymanie aparatu skarbowego.

Zaplanowane w budżecie na 2004 r. dochody ogólnobudżetowe oparte są w znacznej części na projektowanych przepisach, które muszą być dopiero uchwalone przez Parlament (ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych, nowa ustawa o VAT, ustawa o akcyzie, ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego). Niektóre z tych projektów są przedmiotem prac Parlamentu, inne – nie zostały nawet skierowane do Parlamentu. Ponieważ posłowie nie zawsze podzielają stanowisko rządu zawarte w projektach, nie można w tej chwili ocenić realności planowanych dochodów. Przyznają to zresztą autorzy projektu budżetu pisząc w *Uzasadnieniu do ustawy budżetowej*: „Zważywszy na ten stan uznać należy prognozę dochodów budżetu za obarczoną ryzykiem pewnych korekt...” (s. 8).

2. Gdyby jednak przyjąć, że Parlament generalnie podzieli stanowisko zawarte w rządowych projektach ustaw, oznaczałoby to realny spadek dochodów podatkowych (do 98,2% dochodów 2003 r.), przy czym wskaźnik ten wynikałby z bardzo głębokiego spadku realnych wpływów z PIT i CIT, który miałby być skompensowany realnym wzrostem wpływów z VAT.

Podobnie, w fazie obecnej, autorzy projektu budżetu przewidują realny spadek dochodów niepodatkowych (86,5% realnych wpływów 2003 r.). Również wpływy z tego bloku dochodowego obarczone są błędem, gdyż uwzględniają realny wzrost wpłat do budżetu jednostek samorządu terytorialnego (wskaźnik 415% w stosunku do 2003 r.), który miałby wynikać z nowych przepisów o finansach samorządu terytorialnego.

3. Prognozy wpływów podatkowych robione są również przy założeniu jakiejś ściągłości podatków. W *Informacji Ministerstwa Finansów* odnoszącej się do cz. 19 bardzo dużo miejsca poświęca się usprawnieniu pracy aparatu skarbowego (co prawda po raz pierwszy od bardzo dawna nie ma wzmianki o funkcjonowaniu systemu informatycznego POLTAX), ale nie mówi się o ściągłości podatków. Natomiast w *Uzasadnieniu do ustawy* autorzy projektu zauważają słusznie, że podatki w żadnym systemie nie są realizowane w 100% (s. 301), nie podają jednak czy ściągłość poprawi się czy nie. Szacują jednak, że w ciągu roku 2004 wystąpi wzrost zaległości podatkowych i niepodatkowych o 1,3 miliarda złotych czyli o przeszło 10% (w wyrażeniu nominalnym). Przy czym 80% tych zaległości to zaległości podatkowe.

4. Od wielu lat mój niepokój budzą planowane odsetki od lokat bankowych założonych z przejściowych nadwyżek budżetu państwa; na rok 2004 planowane są one w wysokości 375 milionów złotych. Trudno mi zrozumieć występowanie przejściowych nadwyżek środków, podczas gdy planowane potrzeby pożyczkowe netto budżetu szacowane są na 55 miliardów złotych.

II. Wydatki

W wydatkach cz. 19 podstawowa część stanowią wydatki resortowe, tj. wydatki na utrzymanie aparatu skarbowego. Szalenie trudno jest obliczyć realny wzrost tych wydatków ze względu na likwidację części środka specjalnego przeznaczonego na premie dla pracowników aparatu skarbowego i włączenie tych kwot do normalnych wydatków budżetowych. Likwidację części środków specjalnych uznaję za właściwe posunięcie w porządkowaniu finansów publicznych; takie posunięcie zwiększa przejrzystość budżetu. Według danych o wykonaniu budżetu za 2002 r. udział wynagrodzeń pochodzących ze środka specjalnego stanowił przeciętnie 40% wynagrodzeń ogółem w aparacie skarbowym. Nie jest jednak jasne (nie wynika to z przedstawionych materiałów) czy w tej właśnie wielkości nastąpiła korekta wynagrodzeń pracowników aparatu skarbowego. Nie jest również jasne na jakie przede wszystkim cele będzie przeznaczana pozostała, nie zlikwidowana część środków specjalnych.